

Dr. IVANKA AVELINI HOLJEVAC, redoviti profesor
Fakultet za turistički i hotelski menadžment, Opatija, Sveučilište u Rijeci, Hrvatska

OBLICI TURISTIČKOG KORIŠTENJA PARKA PRIRODE "UČKA"*

UDK 338.486:504.03(497.5)
Primljeno: 04.12.2001.
Izvorni znanstveni rad

Zadatak je studije formirati oblike turističkog korištenja Parka prirode "Učka".
Studija sadrži slijedeće cjeline:

- Polazne osnove
- Marketinške karakteristike Parka prirode "Učka"
- Strategija turističkog korištenja Parka prirode
- Upravljanje Parkom prirode
- Turistički kapaciteti Opatijske rivijere

Planina Učka je privilegirano mjesto za aplikaciju trajnog (održivog) turizma. Kvalitetni sklad između tri dimenzije trajnog (održivog) turizma; ekološka dimenzija, ekonomska dimenzija i sociološka dimenzija.

Ključne riječi: park prirode, turistički proizvod, održivi razvoj, zaštita prirode.

1. POLAZNE OSNOVE

Zadatak studije je osmisлити oblike turističkog korištenja Parka prirode "Učka" polazeći od slijedećih okvira, načela i ciljeva:

- poštivanje odredbi Zakona o zaštiti prirode
- poštivanje ciljeva prostornog razvoja i uređenja parka "Učka": racionalnog korištenja i zaštite prostora u kontekstu specifičnosti prostorne i razvojne orijentacije
- poštivanje načela održivog (trajnog) razvoja turizma
- poštivanje načela ravnoteže ekonomije i ekologije
- omogućiti brži razvoj regionalnog turizma u cilju: podizanja životnog standarda lokalnog stanovništva kroz povećanje mogućnosti zapošljavanja i zarade, te povećanja doprinosa turizma razvoju regionalnog gospodarstva

* Suradnici: Nikola Karamarko, Liburnia Riviera Hoteli, d.d. Opatija, mr. sc. Suzana Marković, Fakultet za turistički i hotelski menadžment Opatija

- osigurati povećanje korištenja smještajnih kapaciteta hotela i drugih smještajnih jedinica Opatijske rivijere – od Voloskog do Mošćeničke Drage
- humanizirati rad i život lokalnog stanovništva
- doprinijeti povećanju kulture života turista i lokalnog stanovništva
- promicati načelo života u skladu s prirodom: raditi za prirodu i živjeti od prirode.

Planina Učka je privilegirano mjesto za **aplikaciju trajnog (održivog) turizma**. Kvalitetu turističkog proizvoda Učke čini sklad između tri dimenzije trajnog (održivog) turizma i njihovih elemenata.

Koncept trajnog (održivog) razvoja

Ekološka dimenzija

- Stopa iskorištavanja resursa koji se obnavljanju mora biti manja od stope obnavljanja
- Potrošnja resursa koji se ne obnavljaju ne smije preći proizvodnju obnovljenih supstituta, ona mora biti smanjena
- Količina otpadaka i ostataka ne smije biti veća od kapaciteta obnavljanja okoliša
- Zalihe finalnih proizvoda koji se ne mogu reciklirati moraju biti maksimalno smanjene
- Posebnost, ljepota i estetska vrijednost prirodnih krajolika i kulturnih vrijednosti mora biti sačuvana.

Ekonomska dimenzija

- Održavanje ekoloških funkcija limitiraju ljudsku aktivnost u eksploatiranju prirodnih resursa
- Materijalne potrebe moraju biti zadovoljavajuće i pružati sigurnost
- Mora biti osiguran minimalan nivo života
- Sustav ljudske proizvodnje mora imati siguran razvoj

Sociološke dimenzije

- Participacija stanovništva u političkom odlučivanju mora biti garantirana
- Emancipacija svih slojeva stanovništva mora biti cilj kojemu treba težiti
- Razvoj sociološkog humanog sustava mora biti osnažen.

Izvor: Michel Rouffet: "Est-il trop tard pour développer un tourisme durable dans la montagne française?", *Tourisme durable aménagement, Les cahiers espaces*, novembre 2000, N°67, p. 80-87. (prevela autorica)

2. MARKETINŠKE KARAKTERISTIKE PARKA PRIRODE "UČKA"

Park prirode i turizam: sjedinjeni u cilju aktivnog čuvanja prirode i njene turističke tržišne valorizacije.

Spomenik prirode se suprotstavlja masovnom turizmu. Priroda se nudi čovjeku ali i zahtjeva od čovjeka da poštuje njene zakone. Zeleni turizam i turizam nasljeđa temelje se na načelu: povratak prirodi i zaštita prirode.

Zadatak je turističkog marketinga parka prirode potpuno nov a to je:

- stvaranje nove slike i poimanja prirode
- stvaranje nove kulture i edukacije koja poštuje nasljeđe i štiti prirodu
- razvijanje novog lokalnog turizma u ravnoteži sa lokalnim prirodnim ambijentom
- zaštita prirode i nasljeđa dolaze u prvi plan, kao nikada do sada.

Turistički proizvod je sve ono što se može prodati na turističkom tržištu; sve ono što turisti žele, traže i očekuju u određenoj turističkoj destinaciji i prostoru.

Svjetski turistički trendovi odražavaju potrebe sadašnjih i budućih turista svijeta. U 21. stoljeću prevladavati će slijedeće potrebe i trendovi: zdravstveni turizam i eko turizam.

Park "Učka" može ponuditi turistički proizvod koji će zadovoljiti sadašnje i buduće potrebe turista čiji je motiv putovanja zdravlje, odmor, edukacija, avantura i rekreacija. Najveća je turistička atrakcija parka prirode "Učka":

čista i očuvana priroda: šume, bilje, životinje, zrak i voda.

Uvjeti za razvoj turizma u Parku "Učka" su idealni: turističko okruženje dviju najjačih turističkih regija Hrvatske – Istarska županija i Primorsko goranska županija u kojima se ostvaruje 70% turističkog prometa Hrvatske.

Statistika noćenja i broja turista za 2000. godinu. (Priopćenja Državnog zavoda za statistiku RH, Zagreb, 9.02.2001., br. 4.4.2/11):

Hrvatska	broj noćenja	33.307.408
	broj turista	5.337.649
Primorsko goranska županija	broj noćenja	9.208.281
	broj turista	1.650.848
Istarska županija	broj noćenja	14.284.770
	broj turista	2.080.359

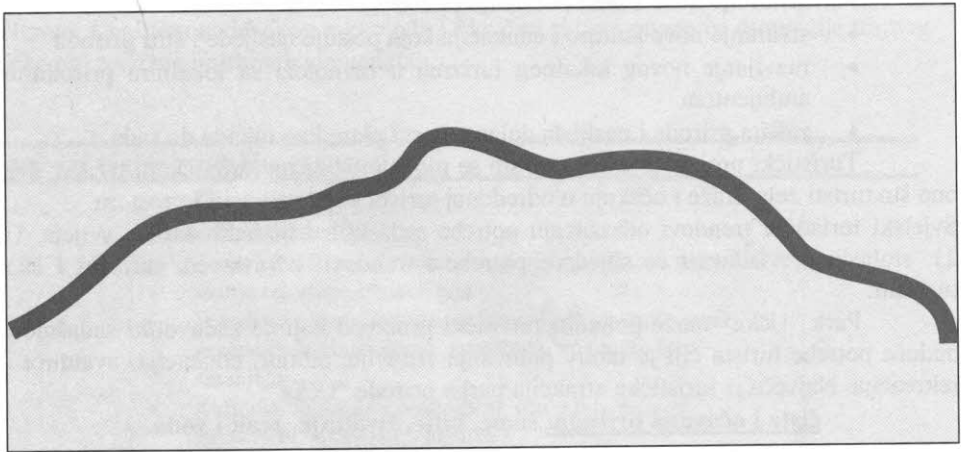
"Ispod Voloskog se nazire Opatija, austrijska Nica, s prekrasnom vilom koja je nekoć pripadala grofu Scarpa i koju sam već posjetio prošlu jesen; u daljini je Lovran, grad lovora, bujan kao Pansilippe. Nešto dalje su Kastve, antički grad okružen zidinama, a na samome horizontu visoki obrisi Učke, visoki četiri tisuće stopa, s koje se vidi Istra, Kvarner i Dalmacija, a za lijepa vremena, kažu, može se vidjeti i zvonik sv. Marka u Veneciji".

(Charles Yriarte: "Istra i Dalmacija", putopis, AB izdanja Antibarbarus, Zagreb, 1999., str. 70-71; izvornik "Les bords de l'Adriatique e le Monténégro", (L'Istrie – le Quarnero), Hachette, Paris, 1878.)

Putopisac je to napisao pred 123 godine, a danas se može dodati:
"S Učke se vidi 70% hrvatskog turizma".

Marketinški znak Učke može se izvesti iz opisa te planine:
"Učka između neba i mora"

Marketinška marka Učke

Turistički proizvod i turističku ponudu Učke može se marketinški promovirati kao:

- Učka izvor zdravlja
- Učka pluća Opatijske rivijere
- Učka pomaže ljudima
- Učka izvor vode i hrane
- Učka povratak prirodi
- Učka miris, boje i okus prirode
- Učka zov prirode.

Autohtonost Učke čini dio posebnosti turističkog proizvoda Učke, i to:

- lokalni govor (jezik)
- muzika (sopile, harmonika, ...)
- poezija (pjesnici tog kraja)
- prirodna hrana i voda (maruni, trešnje, ljekovito bilje, ...)
- nošnja (istarska, primorska)
- običaji
- legende i dr.

To je potrebno isticati u svim propagandnim turističkim porukama. Primjer:

MOJA ZEMJA

Pod Ŭčkun kŭćice bêle, mŭće, kot sŭzice vêle. Bêli zidići, črjèni krovŭći na kêh vrapčŭći kantâju, mŭći dolčŭći, još mảnje lešice na kêh ženŭce kopâju.	Čèstice bêle, tảnki putŭći po kêh se vozići pejâju, i jednà mŭća, ŭska rečŭca, pul kê se dečŭca igrâju. Na sŭnce se kŭćice grŭju, na tŭrne ŭrice bŭju.
--	--

Drago Gervais

Dvanaest znamenitih muževa Hrvatskog primorja – izvor inspiracije u kreiranju turističke promocije i ponude:

- Viktor Car Emin	- Mijo Mirković
- Juraj Dobrila	(Mate Balota)
- Drago Gervais	- Andrija Mohorovičić
- Rikard Katalinić Jeretov	- Vladimir Nazor
- Eugen Kumičić	- Frane Petrić
- Matko Laginja	- Vjekoslav Spinčić.
- Ivan Matetić Ronjgov	

(Matica Hrvatska – ogranak Opatija – 1996.)

3. STRATEGIJA TURISTIČKOG KORIŠTENJA PARKA PRIRODE "UČKA"

Potrebno je definirati način **kako** se mogu koristiti pojedini resursi parka u skladu sa navedenim polaznim osnovama.

Cilj je koristiti prirodne prednosti, a istovremeno minimizirati teškoće pri stvaranju željenih turističkih učinaka, to diktira: **izgradnju novih proizvodno uslužnih ugostiteljskih kapaciteta uz što veće poštivanje uvjeta koje stvara okolina, odnosno maksimalnu zaštitu prirode, minimalnu čvrstu novu gradnju i maksimalnu mobilnu gradnju.**

Mobilnim odnosno pokretnim sistemima ugostiteljskih objekata ponuda se može bolje prilagođavati promjenjivim uvjetima, bolje se koriste i raspoređuju raspoloživi kapaciteti, povećava se konkurentnost na svakome pojedinačnom lokalitetu, kvalitetnije se prate i zadovoljavaju rastuće i promjenjive potrebe gostiju parka. Mobilnom organizacijom usluga na **catering principu (pripremnica hrane izvan Parka)** i **cjelogodišnjim sistemom piknika** u prirodi što više, maksimalno bi se išlo za gostom ili pak izlazilo s uslugom ispred gosta na organiziranoj mreži prodajnih mjesta.

Turističko korištenje mora počivati na primjeru i primjeni **međunarodnih standarda** iz obvezu da se u cijelosti sačuva i naglasi **destinacijska prepoznatljivost**

i **autentičnost** počevši od lokalnih posebnosti i vrijednosti do regionalnih različitosti i nacionalne, mediteranske i srednjoeuropske pripadnosti i tradicije.

3.1. Ugostiteljski objekti

Svi postojeći ugostiteljski objekti u parku i novoizgrađeni i mobilni moraju uvažavati pored **standarda franšize Parka prirode "Učka" sustav standardnih pravila i procedura** (oblikovanih u obvezatne priručnike) i **sljedeće trendove**:

- **Eko ili zeleni trend za ugostiteljske objekte** koji karakterizira cjelovito vraćanje - okretanje čovjeka prirodi.

U ovaj zeleni trend ili val ugostiteljskih objekata mogli bi se uključiti postojeći objekti:

- hotel ex Ina na Učki sa rekreacijskim centrom,
- planinarski dom na Poklonu,
- mini farma Oraj,
- restaurant Dopolavoro i drugi.

- **Zdravi ugostiteljski objekti tipa spa hoteli, apartmani, farme, ...** koje karakterizira trend da se čovjek okreće sebi i želi što kvalitetnije i ljepše živjeti. To je trend uvažavanja vlastitih osjećaja i potreba od psihofizičkih i duhovnih do estetskih vrijednosti, "biti i osjećati se bolje, zdravlje, zadovoljnije, ljepše", farme ljepote i zdravlja.

U ovaj koncept spadaju i prateći objekti izvan fizičkih granica Parka, kao što su opatijska Talasoterapija i novi koncept zdravstvenog turizma sa korespondirajućim hotelima Opatijske rivijere kao i svi drugi objekti koji zadovolje propisane standarde zdravstvenog turizma.

- **Tematski ugostiteljski objekti** u cijelosti se vežu za izabranu izvornu ili umjetnički izvedenu lokalnu atrakciju, scenografiju, kostimografiju i ukupnu ponudu smještaja, hrane i pića.
- **Gastro trendovi prehrane i pića** u kojima se nude zdrava hrana i piće koje ima garantirano i kontrolirano porijeklo proizvodnje i proizvođača. Trendovi zdrave prehrane uvažavaju konzumiranje svježije (kozje mlijeko) i sezonsko (šparoge), zdravo proizvedeno, dobro i polagano ili brzo, izvorno proizvedeno i kreativno prezentirano uz naglasak "znati što jedeš i piješ". Projekt zdrave prehrane mora se temeljiti na stručnim savjetima liječnika specijalista dijabetičara, a prema receptima temeljenim na izvornoj lokalnoj kuhinji.
- **Autohtona poljoprivreda** uključuje proizvodnju i sakupljanje zdrave hrane: maruni, smokve, trešnje, gljive, ljekovito bilje, lovor, šparoge i druge vrste voća i povrća.

U ovaj trend može se uključiti više postojećih ili novih ugostiteljskih objekata uz uvjet potpunog udovoljavanja propisanim standardima.

Ugostiteljsko privređivanje odvijalo bi se u postojećim autohtonim naseljima na Učki (kao što su Lovranska draga, Mala i Velika Učka primjerice).

- **Tradicionalna kulturna baština** očuvala bi se u cijelosti u formama malih obiteljski vođenih objekata (prema uspješnim primjerima sličnih objekata u Austriji, Švicarskoj...) tipa:

Etno sela, etno kuće, etno apartmani, ... povezani sa autohtonim pasminama domaćih životinja, stočarstvom (npr. koze, kunići), poljoprivredom, šumarstvom, običaji, nošnje, muzika, i dr.

- **Lovni turizam** (s naglaskom na zaštiti i uzgoju divljači)

Postojećom inventarizacijom potrebno je napraviti popis svih postojećih malobrojnih ugostiteljskih objekata na području Parka. Temeljem toga i Prostornog plana parka moći će se odrediti potrebna struktura i zastupljenost pojedinih vrsta ugostiteljskih objekata.

Prema važećim Pravilniku i prema postojećim stanju u obzir se mogu uzeti slijedeće skupine objekata različite kategorije i obiteljskog tipa, stacionirani ili pokretni:

1. Skupina **HOTELI**

- hoteli,
- moteli,
- apartmani (etno apartmani)
- pansioni,

2. Skupina **KAMPOVI i druge vrste objekata za smještaj**

- kamp - autokamp - karavankamp,
- kuća za odmor (etno kuća ili farme - farmhouses),
- sobe za iznajmljivanje u seoskim domaćinstvima,
- prenoćište,
- odmaralište,
- planinarski dom, planinarska kućica, skrovište
- lovački dom,
- vila (luksuzne kategorije),

3. Skupina **RESTORANI**

- restaurant,
- gostionice,
- zdravljak,
- pečenjarnica,
- slastičarnica,
- objekt brze prehrane,

4. Skupina **BAROVI**

- caffe-bar,
- krčma,
- konoba

3.2. Sport i rekreacija u funkciji unapređenja zdravlja i turizma

Područje parka prirode "Učka" posebice je pogodno za:

- pješaćenje - turističke staze, eko staze, pastirske staze,
- planinarenje (Riječka planinarska transverzala (RT) vodi od Lovrana do Crikvenice ili obratno i preko vrhova Učke i Čičarije, Kapelski planinarski put (KPP) prolazi Učkom, Goranski planinarski put također prolazi Učkom)
- korištenje sportsko rekreacijskog centra za pripreme vrhunskih sportaša,
- tenis (škola i igranje),
- golf (škola i igranje),
- jahanje (škola i jahanje),
- biciklizam,
- zmajarenje i jedrenje padobranom (škola i letenje),
- razna sportska takmičenja (profesionalna i amaterska),
- trčanje,
- košarka i odbojka,
- mali nogomet,
- motorističke staze (mala vozila na 4 kotača)
- boćanje.

3.3. Atrakcije i događaji

Pored sportske i rekreacijske aktivnosti u parku prirode "Učka" treba poticati

i:

- Odmor na selu, u planini, u seoskom domaćinstvu uz aktivan rad s domaćinima prema sezoni, uz šetnje planinskim šumama, livadama, na zdravoj planinskoj klimi, uz branje ljekovitog samoniklog bilja i šumskih plodova, uz domaću hranu i pića, planinske biciklističke staze (ne)označene.
- Tematske kreativne radionice i večernja događanja.
- Organizirano branje maruna, maslina, grožđa, gljiva, šparoga, trešanja zajedno sa domaćinima.
- Doček izlaska i zalaska sunca i mjeseca nad Kvarnerom i Istrom je rijetko lijep doživljaj sa vrhova Učke. Vidikovac je 1911. godine izgrađen na vrhu Vojak u obliku zidane kamene kule koja može poslužiti i kao sklonište.
- Prirodne znamenitosti Učke u biljnom svijetu su rijetke i endemične biljke, gajevi pitomih kestena, ... , u životinjskom svijetu istarski vol Boškarin, lovački pas Istarski gonič, zečevi, lisice, divlje svinje, medvjed, ... , doživljaj čiste i pitome prirode, kraške špilje i potoci, ... , čakavski dijalekt, glazba, pjesma i ples ...
- Vikend programi i jednodnevni izleti (Proljeće, Ljeto, Jesen, Zima)
- Škola u prirodi (učenici i studenti)
- Kazališne predstave, igrokazi i lutkarske predstave

- Razne izložbe sa temom "Priroda"
- Tematski safari, fotografiranje i slikanje bilja i životinja Učke
- Avanturizam: traženje "izgubljenog blaga", sakrivanje i sl.
- Društveni susreti: maturanti, diplomanti, poslovni ljudi i dr.
- Druge atrakcije i kalendari mjesečnih događaja koji se objavljuju u edicijama destinacijskih Turističkih zajednica Kvarnera i Istre te Opatijske rivijere, i edicijama velikih turoperatora i turističkih agencija.

3.4. Shopping – prodaja i izrada suvenira

Potrebno je osmisliti originalne suvenire koji će se nuditi na svim punktovima gdje se zadržavaju turisti. Sve mora biti izrađeno iz prirodnih materijala (drvo, glina i sl.), sve mora biti ručni rad i sve mora nositi znak "Park prirode Učka".

4. UPRAVLJANJE PARKOM PRIRODE "UČKA"

Park prirode "Učka" morao bi u svom poslovanju, uvažavajući gore iznesene trendove, formirati vlastite ili kupiti standarde kao cjeloviti Know-How Parka prirode "Učka". Putem ugovora o franšizi ili managementu, uz zahtjeve za koncesiju za ugostiteljsku djelatnost, plasirala bi se tako formirana zaštićena tržišna marka Parka prirode "Učka". Ista bi se dodjeljivala i prodavala kao zajednički tržišni interes svim postojećim i novim vlasnicima ili korisnicima koncesije unutar Parka prirode "Učka".

Zbog potrebe za ispravnim strateškim upravljanjem Parka prirode "Učka" potrebno je pretpostaviti - projicirati što se očekuje da će se dogoditi u budućnosti. Takvom nepristranom projekcijom budućih događaja i uvjeta u kojima će ustanova Parka prirode "Učka" poslovati, osigurava se stalno praćenje i prognoziranje promjena kod gostiju, kod izabranih tehnologija, medijskih mogućnosti, novih proizvoda i dr. Važno je da management Parka koji o tome brine, ima stalnu i pravovremenu formulu konkurentnosti, profitabilnosti, kvalitete i zaštite. U tom smislu potrebno je odgovorno sačinuti kvalitetne prognoze turističkih kretanja koje su relevantne za funkcioniranje parka, prije izrade prvih poslovnih planova.

Za turističku valorizaciju Parka prirode "Učka" značajna mogu biti iskustva vodećih europskih i svjetskih parkova prirode i nacionalnih parkova pa i skijaških centara naročito ljeti.

Naglasak u poslovnoj aktivnosti Parka prirode "Učka" biti će na **ljetnoj sezoni i ljetnom planinarskom turizmu nad morem**, jer je apsolutno dominantan ljetni odmorišni dolazak turista na more na Kvarner i u Istru. Dakle, motiv dolaska u Park prirode nad morem tek treba stvoriti i kod onih turista koji provode ciljani odmor na moru.

Iskustva i turistički trendovi dosadašnjih kretanja idu u tom pravcu i poznati su turistički dvocentri za odmor.

Odmor turista u Istri i na Kvarneru do sada je bio manji i kraći zbog toga što se u dosadašnjoj praksi nije uspio valorizirati **izletnički turizam**.

Učka je do sada ostala svojevrsna "tera vergine" i nije se turistima nudila. To potvrđuje činjenicu da nikada nije bila turistički pozicionirana pa kao takva niti nije bila marketinški osmišljena.

Sve navedeno potvrđuje potrebu da se paralelno treba raditi na strateškom marketinškom planu Parka prirode "Učka". Park prirode "Učka" će sigurno pobuditi pažnju turista i lokalnog stanovništva kao stalnih potrošača tokom cijele godine.

Park prirode "Učka" je planinsko primorsko kontinentalni park. Sa primorske strane okružen je Kvarnerskom turističko regijom primorja, otoka i gorja. Sa istarske strane je u kontinentalnom okruženju. Na ovim regijama dominantno je razvijen primorski ljetni i manje zimski odmorišni turizam. Prisutni su nedovoljno izraženi trendovi specijalističkog usmjerenja ka zdravstvenom, poslovno - kongresnom, seoskom turizmu i turizmu događaja.

Važna je marketinška činjenica i temeljno polazište da se upravo sa Učke vidi gotovo 70% ukupnog hrvatskog turizma Kvarnera i Istre kao temeljnog potencijala za razvoj Parka Učke ali još više za povećanje korištenja tih kapaciteta (cjelogodišnje poslovanje)

Kapacitet prijema posjetitelja u Parku prirode "Učka" biti će definiran ugostiteljsko turističkom ponudom i izgradnjom sportsko-rekreacijskih sadržaja, uz poštivanje svjetskih standarda koji određuju odnos veličine prostora Parka i broja posjetitelja.

Veliki broj turista koji boravi na Opatijskoj rivijeri garantira 100% popunjenost kapaciteta Parka prirode. Uz pretpostavku da svaki 10-ti turista koji noći u hotelima Opatijske rivijere želi dan provesti u Parku prirode "Učka", to čini brojku od 5000-20000 posjetitelja godišnje. Tom broju treba dodati isto toliko domaćih posjetitelja (domaći turisti i lokalni stanovnici) što ukupno čini 10000 do 40000 posjetitelja godišnje.

Za ulazak u Park prirode "Učka" se **obvezno plaća ulaznica** i dobiva se mala karta Parka uz neki mali suvenir. Svaki tisućiti posjetitelj dobiva neki poklon.

Prijevoz turista treba biti dobro organiziran i besplatan (uključen u cijenu ulazne karte).

U parku rade vodiči (rendžeri) koji vode grupe i objašnjavaju prirodne pojave.

Ponašanje posjetitelja Parka prirode "Učka" mora biti propisano zasebnim Pravilnikom. Pravila ponašanja trebaju biti vidljivo istaknuta u Parku, u pismenom obliku dostavljena posjetiteljima, a obveza je i vodiča da usmeno uputi posjetitelje te da kontrolira poštivanje pravila.

To se odnosi na prikladnu odjeću, obuću i opremu posjetitelja, zabranu loženja vatre, primjereno ponašanje prema životinjama, čuvanje bilja, kretanje šumom, uporabu vozila, odlaganje smeća i dr. Čovjek i priroda trebaju biti maksimalno zaštićeni i biti u skladu.

5. TURISTIČKI KAPACITETI OPATIJSKE RIVIJERE

Opatijska rivijera je turistička spavaonica, a Park prirode "Učka" je turistički dnevni boravak.

Tablica 1. Broj turista na Opatijskoj rivijeri od 1883. do 2000. godine

Godina	Broj turista	Godina	Broj turista	Godina	Broj turista
1883.	1.412	1924.	32.159	1966.	231.637
1884.	1.794	1925.	42.723	1967.	247.367
1885.	1.861	1926.	37.237	1968.	257.635
1886.	2.045	1927.	28.722	1969.	300.247
1887.	2.071	1928.	31.814	1970.	296.348
1888.	3.449	1929.	36.487	1971.	305.419
1889.	4.009	1930.	40.013	1972.	296.804
1890.	5.374	1931.	32.597	1973.	334.632
1891.	5.781	1932.	24.404	1974.	295.623
1892.	6.267	1933.	24.829	1975.	300.797
1893.	8.226	1934.	28.796	1976.	308.063
1894.	9.501	1935.	30.022	1977.	311.678
1895.	10.150	1936.	35.244	1978.	352.086
1896.	12.492	1937.	41.608	1979.	334.873
1897.	13.705	1938.	37.309	1980.	326.765
1898.	14.843	1939.	24.239	1981.	330.272
1899.	14.865	1940.	15.332	1982.	315.565
1900.	16.400	1946.	19.303	1983.	334.000
1901.	19.001	1947.	44.302	1984.	374.000
1902.	21.684	1948.	59.562	1985.	410.000
1903.	23.223	1949.	55.781	1986.	411.000
1904.	24.459	1950.	52.461	1987.	437.000
1905.	27.639	1951.	43.851	1988.	439.000
1906.	31.052	1952.	31.508	1989.	434.000
1907.	(34.043)	1953.	74.389	1990.	409.000
1908.	(34.043)	1954.	74.376	1991.	136.465
1909.	32.339	1955.	98.025	1992.	131.338
1910.	42.740	1956.	70.630	1993.	115.290
1911.	45.322	1957.	110.696	1994.	156.113
1912.	54.696	1958.	118.252	1995.	122.379
1913.	49.052	1959.	132.742	1996.	154.260
1914.	41.992	1960.	127.361	1997.	185.607
1919.	782	1961.	135.798	1998.	185.966
1920.	1.765	1962.	131.990	1999.	164.255
1921.	3.806	1963.	158.640	2000.	207.459
1922.	7.502	1964.	183.024		
1923.	18.351	1965.	199.659		

Izvor: "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

Broj turista na Opatijskoj rivijeri od 1883. do 2000. godine najbolji je dokaz njene turističke tradicije i kontinuirane privlačnosti (nedostaju godine 1915. – 1918. i 1941. – 1945. tj. godine I i II svjetskog rata).

U tih 109 zabilježenih godina, broj turista se stalno povećavao uz veliko smanjenje u godinama rata i poslije rata.

Tablica 2. Ukupan promet turista 1991. – 2000.

	Br. turista u 000			Br. noćenja u 000		
	<i>ukupno</i>	<i>domaći</i>	<i>strani</i>	<i>ukupno</i>	<i>domaći</i>	<i>strani</i>
1991.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	136.465	87.917	48.548	688.656	405.634	283.022
Ičići	1.360	596	764	5.311	2.567	2.744
Ika	1.527	1.158	369	4.169	3.055	1.114
Lovran	17.417	10.969	6.448	85.197	54.705	30.492
Medveja	2.084	1.156	928	14.587	8.735	5.852
Mošć. Draga	5.779	2.687	3.092	29.826	13.706	16.120
Opatija	105.880	68.933	36.947	542.276	315.576	226.700
Vela Učka	2.418	2.418	-	7.290	7.290	-
1992.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	131.338	60.577	70.761	522.253	235.141	287.112
Ičići	2.519	680	1.837	10.830	2.243	8.587
Ika	3.403	1.714	1.689	7.064	3.065	3.999
Lovran	11.354	3.421	7.933	43.167	12.138	31.029
Matulji	116	19	97	784	75	709
Medveja	4.885	478	4.407	33.463	3.790	29.673
Mošć. Draga	12.704	1.937	10.767	62.172	9.913	52.259
Opatija	92.890	48.986	43.904	356.901	196.499	160.402
Vela Učka	3.467	3.342	125	7.872	7.418	454
1993.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	115.290	47.611	67.679	388.212	127.933	260.279
Ičići	3.824	831	2.993	14.424	3.574	10.850
Ika	961	346	615	2.030	624	1.406
Opatija	106.948	42.877	64.071	363.324	115.301	248.023
Lovran	17.217	3.256	13.961	77.937	12.033	65.904
Mošć. Draga	13.900	1.390	12.510	70.253	7.176	63.077
Matulji	24	-	24	146	-	146
Vela Učka	3.557	3.557	-	8434	8434	-

Nastavak Tablice 2. Ukupan promet turista 1991. – 2000.

1994.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	156.113	58.923	97.190	640.711	184.266	456.445
Ičići	6.048	818	5.230	29.678	3.579	26.099
Ika	388	34	354	1.431	150	1.281
Lovran	31.787	4.807	26.980	167.894	22.249	145.645
Matulji	263	61	202	924	182	742
Medveja	10.551	550	10.001	65.219	3.904	61.315
Mošć. Draga	20.548	1.739	18.809	104.074	8.334	95.740
Opatija	146.104	54.532	91.572	600.212	171.458	428.754
Vela Učka	3.573	3.539	34	9.390	9.079	311
1995.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	122.379	63.455	58.924	488.494	213.297	275.197
Ičići	1.969	422	1.547	10.257	1.540	8.717
Ika	101	19	82	476	106	370
Lovran	20.304	6.428	13.876	103.907	29.239	74.668
Matulji	24	-	24	146	-	146
Medveja	5.825	666	5.159	41.193	6.514	34.679
Mošć. Draga	9.731	1.373	8.358	53.055	7.603	45.452
Opatija	117.017	59.722	57.295	470.262	204.152	266.110
Vela Učka	3.292	3.292	-	7.499	7.499	-
1996.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	154.260	62.231	92.029	637.043	217.445	419.598
Ičići	4.795	598	4.197	20.718	2.090	18.628
Ika	1.121	307	814	2.413	452	1.961
Lovran	32.351	6.173	26.178	164.767	28.046	136.721
Matulji	29	11	18	69	38	31
Medveja	11.534	835	10.699	72.912	7.168	65.744
Mošć. Draga	18.787	1.485	17.302	99.330	7.910	91.420
Opatija	148.155	61.137	87.018	613.100	214.091	399.009
Vela Učka	189	189	-	812	812	-
1997.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	185.607	67.146	118.461	787.823	228.535	559.288
Ičići	8.254	1.039	7.215	30.686	3.149	27.537
Ika	1.658	449	1.209	3.692	704	2.988
Lovran	43.611	6.806	36.805	220.321	26.535	193.786
Matulji	1.089	104	985	4.584	338	4.246
Medveja	15.279	822	14.457	89.771	5.591	84.180
Mošć. Draga	26.319	1.644	24.675	132.787	8.774	124.013
Opatija	175.695	65.658	110.037	753.445	224.682	528.763
Vela Učka	nije registr.			nije registr.		

Nastavak Tablice 2. Ukupan promet turista 1991. – 2000.

1998.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	185.966	65.566	120.400	753.444	213.756	539.688
Ičići	10.864	876	9.988	41.615	3.183	38.432
Ika	1.676	518	1.158	3.618	893	2.725
Lovran	40.594	7.186	33.408	190.148	27.158	162.990
Matulji	867	71	794	3.109	225	2.884
Medveja	14.153	650	13.503	78.515	5.399	73.116
Mošč. Draga	25.397	1.351	24.046	128.540	6.660	121.880
Opatija	173.426	64.172	109.254	708.211	209.680	498.531
Vela Učka	nije registr.			nije registr.		
1999.						
OPATIJSKA RIVIJERA*	164.255	70.664	93.591	654.500	255.862	398.638
Ičići	8.723	732	7.991	37.327	3.164	34.163
Ika	1.698	480	1.218	3.387	797	2.590
Lovran	34.114	6.490	27.624	158.569	24.712	133.857
Matulji	587	167	420	2.122	604	1.518
Medveja	12.496	496	12.000	66.628	4.313	62.315
Mošč. Draga	24.024	1.562	22.462	109.317	7.224	102.093
Opatija	153.834	69.452	84.382	613.786	251.901	361.885
Vela Učka	nije registr.			nije registr.		
2000.**						
OPATIJSKA RIVIJERA*	207.459	66.036	141.423	852.249	233.980	618.269
Ičići	14.902	1.252	13.650	66.402	5.463	60.939
Ika	1.819	369	1.450	4.038	635	3.403
Lovran	50.646	8.325	42.321	231.403	30.978	200.425
Matulji	1.717	250	1.467	5.653	710	4.943
Medveja	17.898	597	17.301	89.383	4.483	84.900
Mošč. Draga	31.099	1.495	29.604	149.771	7.200	142.571
Opatija	190.580	64.335	126.245	781.541	227.692	553.849
Vela Učka	368	190	178	268	190	78

Izvor: "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

*Pod Opatijskom rivijerom uključena su navedena mjesta i to: Ičići, Ika, Lovran, Matulji, Medveja, Mošćenička Draga, Opatija, Vela Učka.

** Izvor podataka za 2000. godinu: Materijali Ureda za statistiku Primorsko goranske županije, Rijeka, 2001.

Kraljica Opatijske rivijere je Opatija, slijede je Lovran i Mošćenička Draga, te ostala manja mjesta Ičići, Medveja, Ika, Matulji i Vela Učka sa neznatnim brojem turista i noćenja.

Tablica 3. Promet turista prema vrstama smještajnih kapaciteta

Mjesto i godina	osnovni smješt. kapacit.		kampovi		privatne sobe		radnička odmar.		dječja i omlad. odmar.		ostali objekti	
	turisti	noćenja	turisti	noćenja	turisti	noćenja	turisti	noćenja	turisti	noćenja	turisti	noćenja
1991.												
OPATIJSKA RIVIJERA	127.294	604.055	1.558	12.038	1.565	10.510	4.485	27.149	-	-	1.563	34.904
VELA UČKA	-	-	-	-	-	-	2.418	7.290	-	-	-	-
1992.												
OPATIJSKA RIVIJERA	114.616	371.022	4.653	34.319	8.459	107.966	3.610	8.964	-	-	-	-
Vela Učka	-	-	-	-	137	1.092	3.467	7.872	-	-	-	-
1993.												
OPATIJSKA RIVIJERA	108.725	365.827	972	4.356	2.036	9.595	3.557	8.434	-	-	-	-
VELA UČKA	-	-	-	-	-	-	3.557	8.434	-	-	-	-
1994.												
OPATIJSKA RIVIJERA	144.567	568.527	1.358	6.280	5.214	25.019	3.728	10.654	-	-	1.246	30.231
VELA UČKA	-	-	-	-	-	-	3.573	9.390	-	-	-	-
1995.												
OPATIJSKA RIVIJERA	115.022	421.841	-	-	1.535	8.287	3.503	9.125	-	-	2.319	49.241
VELA UČKA	-	-	-	-	-	-	3.292	7.499	-	-	-	-

Prema vrstama smještajnih kapaciteta na Opatijskoj rivijeri prevladavaju osnovni smještajni kapaciteti, slijede privatne sobe i kampovi. Takva struktura odgovara oblicima turizma koji se predviđaju razvijati u Parku prirode "Učka" (Tablica 3. i Tablica 4.).

Tablica 4. Smještajni kapaciteti – broj postelja po vrstama objekata

Mjesto i godina	Ukupno postelja	Osnovni smješt. kapac.	Kampovi	Privatne sobe	Radnička odmar.	Omladin. odmar.	Ostali objekti
1991.							
OPATIJSKA RIVIJERA	15.196	8.242	3.754	2.487	464	-	249
Ičići	1.738	421	1.224	59	34	-	-
Ika	57	35	-	22	-	-	-
Lovran	2.220	1.588	-	340	292	-	-
Medveja	1.893	216	1.650	-	27	-	-
Mošć. Draga	2.524	574	880	1.030	40	-	-
Opatija	6.693	5.408	-	1.036	-	-	249
Vela Učka	71	-	-	-	71	-	-
1992.							
OPATIJSKA RIVIJERA	15.783	8.294	3.754	3.416	86	-	233
Ičići	2.181	391	1.224	566	-	-	-
Ika	57	35	-	22	-	-	-
Lovran	2.124	1.659	-	465	-	-	-
Medveja	1.866	216	1.650	-	-	-	-
Mošć. Draga	2.848	677	880	1.291	-	-	-
Opatija	6.571	5.316	-	1.022	-	-	233
Vela Učka	86	-	-	-	86	-	-
1993.							
OPATIJSKA RIVIJERA	8.692	5.688	400	2.285	86	-	233
Ičići	1.670	378	400	892	-	-	-
Ika	137	35	-	102	-	-	-
Lovran	4.847	1.851	1.650	1.346	-	-	-
Medveja	1.866	216	1.650	-	-	-	-
Mošć. Draga	3.060	605	880	1.575	-	-	-
Opatija	6.799	5.275	-	1.291	-	-	233
Vela Učka	86	-	-	-	86	-	-
1994.							
OPATIJSKA RIVIJERA	9.943	5.764	1.000	2.827	120	-	232
Ičići	2.773	402	1.000	1.337	34	-	-
Ika	240	35	-	205	-	-	-
Lovran	4.390	1.752	1.650	940	48	-	-
Medveja	1.884	234	1.650	-	-	-	-
Mošć. Draga	3.291	605	880	1.806	-	-	-
Opatija	6.844	5.327	-	1.285	-	-	232
Vela Učka	86	-	-	-	86	-	-
1995.							
OPATIJSKA RIVIJERA	8.925	5.588	1.000	1.985	120	-	232
Ičići	2.567	402	1.000	1.131	34	-	-
Ika	131	35	-	96	-	-	-

Nastavak Tablice 4. Smještajni kapaciteti – broj postelja po vrstama objekata

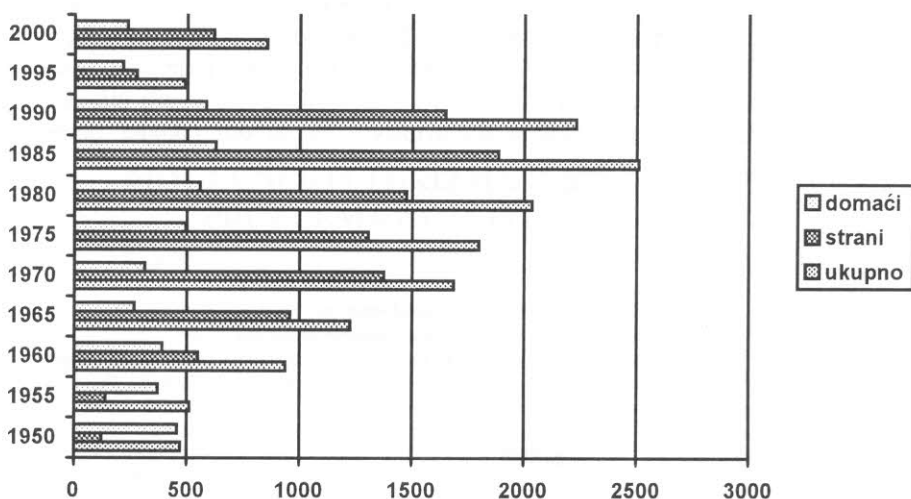
Lovran	3.946	1.761	1.650	433	102	-	-
Medveja	1.904	254	1.650	-	-	-	-
Mošč. Draga	3.385	644	880	1.861	-	-	-
Opatija	6.141	5.151	-	758	-	-	232
Vela Učka	86	-	-	-	86	-	-
1996.							
OPATIJSKA RIVIJERA	7.736	5.490	1.000	980	34	-	232
Ičići	1.637	212	1.000	391	34	-	-
Ika		42	42	-	-	-	-
Lovran	4.492	1.709	1.650	1.079	54	-	-
Medveja	1.948	186	1.650	112	-	-	-
Mošč. Draga	2.589	708	450	1.431	-	-	-
Opatija	6.057	5236	-	589	-	-	232
Vela Učka	-	-	-	-	-	-	-
1997.							
OPATIJSKA RIVIJERA	8.163	5.733	1.000	1.164	34	-	232
Ičići	1.823	378	1.000	411	34	-	-
Ika	169	42	-	127	-	-	-
Lovran	4.235	1.945	1.200	988	102	-	-
Medveja	1.498	186	1.200	112	-	-	-
Mošč. Draga	2.619	695	400	1.524	-	-	-
Opatija	6.171	5.313	-	626	-	-	232
Vela Učka	-	-	-	-	-	-	-
1998.							
OPATIJSKA RIVIJERA	8.777	51.94	1.000	2.317	34	-	232
Ičići	2.347	233	1.000	1.080	34	-	-
Ika	169	42	-	127	-	-	-
Lovran	4.437	1.894	1.200	1.051	292	-	-
Medveja	1.493	186	1.200	107	-	-	-
Mošč. Draga	2.618	707	400	1.511	-	-	-
Opatija	6.261	4.919	-	1.110	-	-	232
Vela Učka	-	-	-	-	-	-	-
1999.							
OPATIJSKA RIVIJERA	7.699	4.754	1.000	1.679	34	-	232
Ičići	1.563	235	1.000	294	34	-	-
Ika	42	42	-	-	-	-	-
Lovran	3.954	1.670	980	1.205	99	-	-
Medveja	1.292	213	980	99	-	-	-
Mošč. Draga	2.851	669	400	1.726	56	-	-
Opatija	6.094	4.477	-	1.385	-	-	232
Vela Učka	-	-	-	-	-	-	-

Izvor: "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

Napomena: Od 1993. Godine "Opatijsku Rivijeru" obuhvaćaju sljedeća mjesta – Ičići, Ika, Vela Učka i Grad Opatija.

Grafikon 1. Broj i struktura noćenja na Opatijskoj rivijeri od 1950. do 2000. g.

broj noćenja u 000

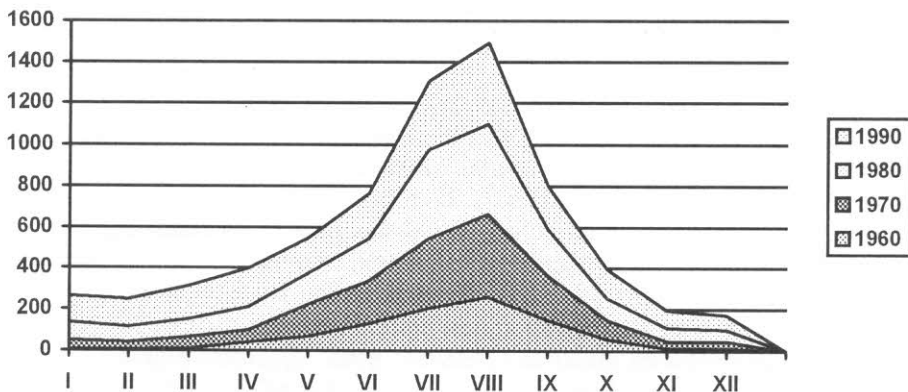

Izvor: "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

U razdoblju od 1960. do 2000. godine na Opatijskoj rivijeri najviše borave strani turisti, kod kojih je više prisutan trend "povratak prirodi" što je tema turističke ponude Parka prirode "Učka".

Grafikon 2. Broj noćenja po mjesecima na Opatijskoj rivijeri od 1960. do 1990. g.

broj noćenja u 000

Izvor: "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

U razdoblju od 1960. do 1990. godine (godine prije Domovinskog rata) na Opatijskoj rivijeri bilježi se lagano produžavanje "sezonske gljive" tj. produženje rada smještajnih jedinica izvan ljetnih mjeseci (VI – IX mjesec). No, sezonske oscilacije su i dalje vidljivo prisutne. To naglašava potrebu većeg godišnjeg korištenja smještajnih kapaciteta na cijeloj Opatijskoj rivijeri. Uvođenjem novog turističkog proizvoda u Parku prirode "Učka" može se povećati atraktivnost Opatijske rivijere i povećati broj turista, ali i produžiti vrijeme njihovog boravka, posebno izvan ljetnih mjeseci. Valja spomenuti domaće turiste i lokalno stanovništvo, jer su oni također potencijalni posjetitelji Parka prirode "Učka".

LITERATURA

1. Rouffet, Michel (2000), "Est-il trop tard pour développer un tourisme durable dans la montagne française?", *Tourisme durable aménagement, Les cahiers espaces*, novembre, N°67
2. Yriarte, Charles (1999), "Istra i Dalmacija", putopis (prevedeno), AB izdanja antibarbarus, Zagreb,
3. Izvornik "Les bords de l'Adriatique e le Monténégro", (L'Istrie – le Quarnero), Hachette, Paris, 1878.
4. Dvanaest znamenitih muževa Hrvatskog primorja, Matica Hrvatska – ogranak Opatija – 1996.
5. "Promet turista u primorskim gradovima i općinama", Statistička izvješća, Republika Hrvatska, Državni zavod za statistiku, Zagreb, različita godišta

Summary

THE FORMS OF TOURIST UTILIZATION IN THE NATURE PARK OF "UČKA"

The aim of this study is to establish the forms of tourism utilization in the Nature Park of "Učka". The study consists of the following chapters:

- *Initial fundamentals*
- *Marketing characteristics of the Nature Park of "Učka"*
- *Strategy of tourist utilization in the Nature Park of "Učka"*
- *Management of the Nature Park*
- *Tourist capacity on the Opatija Riviera.*

The mountain "Učka" is a privileged place for application of constant (sustainable) tourism. There are three dimensions of durable (sustainable) tourism from a qualitative aspect: the ecological dimension, the economic dimension and sociological dimension.

Key words: Nature Park, tourist product, sustainable development, protection of nature.